

Upravništvo: Ljubljana, Puconjeva
ulica 5 — Telefon št. 31-22, 31-23,
31-24.

Inseratni oddelk: Ljubljana, Puconjeva
ul. 5. — Telefon 31-25, 31-26.
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska
cesta št. 42.
Računi pri post. ček. zavodu: Ljubljana
št. 17.749.

ZELJUCNO ZASTOPSTVO za oglaševanje
iz Kr. Italije in tujemstva ima
Unione Pubblicità Italiana S.A.,
Milano

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka.
Naročnina znaša mesečno L. 12,—
za inozemstvo pa L. 20.—

Uredništvo:
Ljubljana, Puconjeva ulica št. 5,
telefon 31-22, 31-23, 31-24.

Rokopisi se ne vračajo.

CONCESSIONARIA ESCLUSIVA
per la pubblicità di provenienza
italiana ed estera:

Unione Pubblicità Italiana S. A.,
Milano

Neprestani letalski napadi na ožino pri Perekopu

Uničevalna bitka pri Kijevu se nadaljuje brez prestanka — Velika opustošenje v Petrogradu

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 25. sept. Vrhovno poveljstvo nemške vojske je objavilo danes naslednje poročilo:

Obupni poskusi izpadov zadnjih na področju vzhodno od Kijeva obkoljenih sovražnih sil so bili odbiti s krvavimi izgubami nasprotnika.

Pri čiščenju bojišča so našli truplo v boju padlega vrhovnega poveljnika sovjetske južnozapradske fronte, generalnega polkovnika Kirponosa. V bitki sta bila uničena tudi štaba 5. in 21. sovjetske armije.

Letala so bombardirala v pretekli noči s dobrim učinkom vojaške naprave in oboroževalne obrate v Tuli.

Kakor je bilo javljeno že s posebnim poročilom, so napadle podmornice zapadno od Afrike v Anglijo namenjen konvoj 12 ladij ter ga uničile kljub močnemu varstvu rušilcev. Ušel je samo manjši parnik. Potopljenih je bilo 11 ladij s skupno 78.000 br. rez. tonami.

Ob školski vzhodni obali so letala bombardirala podnevi razne železniške proge. Bojna letala so napadla v poslednji noči pristaniško področje Dovra.

V severni Afriki so sestrelili nemški lovci vzhodno od Soluma brez lastnih izgub 7 angleških lovskih letal ter en bombnik. Angleška letala niso priletela nad nemško ozemlje niti podnevi niti ponoči.

Stockholm, 25. sept. d. Na skrajnem južnem odseku vzhodnega bojišča, kjer so nemške čete prodirle od Azovskega morja, so sedaj po zadnjih vestih v teku pripravljene operacije za zasedbo polotoka Krim. Dobro utrjena ožina, ki spaja polotok Krim z obalo Ukrajine in po kateri vodijo na otok važna prometna pota, je postala cilj neprestanih nemških letalskih napadov. Prometna pota, ki so zavarovana z utrditvami, so bila na mnogih mestih pretrgana in bo krinski polotok kmalu do celja odrezan od oskrbe s kopnega.

Vzhodno od Kijeva se še zmerom bijejo ogorčene borbe na področju, na katerem so bile zajete Budjonijeve armije. Ta veličanska uničevalna bitka, ki prinaša Nemcem neprestano nove ujetnike in velikanske množine vojnega plena, se bje brez slehernega prestanka ni in dan. Budjonijeve čete so razpolagale tu z ogromnim vojnim materialom, sodeč po stotinah tankov, topov in vsakovrstnega drugega orožja, ki je bilo v teku dose-danjih borb uničeno ali pa je kot plen padlo v nemške roke. Samo uničenih tankov utegne biti po nekaterih informacijah nad 1000. V torek in sredo so obkoljene sovjetsko-ruske čete tvegale nekaj zelo močnih izpadov, da bi se prebile skozi nemški obkolitveni obroč. V okviru teh sovjetsko-ruskih poskusov so se razvile izredno krvave borbe in so imele sovjetsko-ruske čete zlasti v noči na sredo silovite izgube. Noben izmed sovjetsko-ruskih izpadov se ni posrečil, marveč se je nemški obroč le še tesneje sklenil okrog izoliranih oddelkov. Borbe se nadaljujejo z nezmanjšano srditostjo.

Z osrednjega odseka ni vesti o kakih bistvenih spremembah. Iz sovjetskih virov se še vedno ponavljajo vesti, ki so bile iz nemških službenih krogov že ponovno označene za neresnične, češ, da Timošenkove armije na centralnem odseku fronte še zmerom potiskajo nemške oborožene sile v obrambo. Dejstvo, da tudi sovjetski viri ne navajajo nobenih podatkov, za koliko naj bi bile Timošenkove čete že pridobile na terenu v zapadni smeri, dokazuje, da je fronta na osrednjem bojišču vsaj začasno v precejšnji meri stabilizirana in da Timošenko rjgovji poizkusi ofenzive proti nemškim črtam niso uspešni.

Borba za Petrograd se razvija v znamenjati strahovitega nemškega obstreljevanja in bombardiranja obrambnega pasu. Vsa poročila se strinjajo v tem, da še nikoli na omejenem prostoru ni bilo v toliko toponištva in letalskega obstreljevanja kot na petrogradski fronti. Obstreljevanje in bombardiranje se navzile precej neugodnemu vremenu nadaljuje brez najmanjšega oddiha. Mnogi okrajji Petrograda so v plamenih in divjajo požari držema že po nekaj dni. Včeraj je nemško letalstvo osredotočilo svoje napade posebno na petrogradsko luko, kjer je bilo več transportnih ladij zadetih. Vse vesti se strinjajo v tem, da sovjetsko-ruska obramba naravnost razsipa municijo. Sovjetsko obrambno toponištvo neprestano bruhaja ogenj proti nemškim napadalnim oddelkom. Tudi baterije težkega toponištva kronštatske trdnjave, dasi že hudo prizadete od nemških letalskih napadov, še zmerom zelo razpisno bruhajo ogenj proti levemu krilu nemške oblegovalne fronte. Izpadi petrogradske posadke, ki se sporadično še zmerom pojavljajo, niso izpolnili nade poveljstva petrogradske obrambe, da bi se skozi nemški oblegovalni obroč vzpostavila v vzhodni smeri zveza s sovjetsko-ruskimi rezervami.

Finska se bo borila do končne zmage

Bratislava, 25. sept. d. Finski trgovinski minister Tanner, ki se sedaj mudi v slovaški prestolnici, je včeraj v pogovoru s predstavnik tiska ponovno demantiral govorice, da bi se Finska pogajala za sklenitev miru. Tanner je pred zastopniki tiska izjavil, da ne more biti nikakega go-

vora o kakem separatnem miru Finske s Sovjetsko zvezo, ker se bo Finska ob strani Nemčije borila do končne zmage.

Napadi nemških letal na Petrograd

Berlin, 25. sept. d. Tudi v sredo ves dan so množične skupine nemških borbenih letal uspešno posegale v borbe na operacijskem področju okrog Petrograda. Letala so v veliki meri podpirala akcije nemških čet proti sovražnikovemu obrambne-

Oblegani Petrograd v plamenih

Južni del mesta gori že več dni — Silovito obstreljevanje nemškega in finskega toponištva

Milan, 25. sept. u. Posebni dopisnik »Corriere della Sera« poroča s finkoruske fronte:

Predvčerajšnjim zvečer je prispel maršal Mannerheim na finske postojanke na Karelski zemeljski ožini, ki se raztezajo sedaj kakih 10 km na oni strani stare finkoruske meje, kar je komaj 20 km pred Petrogradom. Maršal se je povzpela na osvojeno rusko utrdbo ter je z daljnogledom opazoval bivšo carsko prestolnico. Dolgo je gledal proti jugu, naenkrat pa je dejal: »Ta veliki ogenj, ki se vidi, je v mestnem delu na desni znamenite cerkve sv. Isakija.« Požar se je videl tudi s prostim očesom, kajti na obzorju se je razlival ognjeni sij, skozi katerega so svigale rakete in ki so ga ponekod osvetljevali strelji premočnih baterij. Ves južni del ogromnega mesta je že nekoliko dni v ognju zaradi neprestane obstreljevanja nemškega toponištva in bombardiranja nemških letal. V neprestanem grmenju topov se izgublja brnenje letal, tako da napadalci iz zraka lahko neopaženo doletavajo nad svoje cilje. Kakor poročajo ujetniki, padajo prve bombe nemških letal običajno, še preden je dano znamenje za poplah. Ponoči ozarjajo neprestano tisoči žarometov z močnimi svetlobne nebo, da bi na ta način nadomestili pomanjkljivost akustičnih priprav. V temno noč bruhajo plameni premočnih baterij, postavljenih v središču mesta, vendar pa je ruski osem šestkrat manjši kakor nemški. Zdi se, da je moralo umolkiniti vse rusko toponištvo, ki je bilo prej, razpostavljeno na južni strani mesta. Moče tudi težke baterije v Kronštatu, kjer se je obramba omejila samo na topove manjšega kalibra. Paker vse kaže, je tudi obrambna postojanka na obrežju nasproti Kronštatu, ki se uničena. To je delo finskih čet, ki so se s težkimi topovi po železnici približali ruskim postojankam ter osvojili že 16 utrdb, ki so ščitile Petrograd. Topništvo opasno prodira vedno bližje ter silovito obstreljuje bivšo rusko metropolo.

Tudi finko toponištvo strelja sedaj mnogo manj, le toliko, da odgovarja pojemajočemu ognju nasprotnikovih baterij, pač pa Finci redno delajo izpade ter ne dajo nasprotniku nikoli pokoja. Pred par dnevi je ena izmed finskih izvidnic naletela na nekem griču na ogromen ruski tank naj-novejšega tipa »Klän Vorosilov«. Železni gorostas je stal negibno. Izvidnica je trkala po pokrovu, toda v notranjosti se

Iz bojov vzhodno od Kijeva

Doživljaj nemškega vojnega poročevalca

Berlin, 25. sept. d. Nemški vojni poročevalac Sachsstal objavlja zelo dramatično poročilo o silovitih borbah vzhodno od Kijeva. Poročevalce označuje za naravnost nečloveške borbe, ki so v teku tamkaj med edincami nemških oboroženih sil in ogromnimi kontingenti sovjetsko-ruskih armij, ki so bili obkoljeni vzhodno od ukrajinske prestolnice. Nemški vojni poročevalce piše med drugim:

Od strelske postojanke do postojanke si vojaki prično prišepetavati: Ze prihajajo. Vsi vojaki nekam bolj prosto zadajajo. Vsakdo se enkrat pregleda svojo municijo ter si pripravi ročne granate. Tedaj se pred nami pojavi nekaj sence, ki so komaj opazne v črni temi. Sence se plazijo proti nam. To morajo biti prvi boljševiki, ki prihajajo v napad. Kakor mačke tiho se plazijo vse bliže proti nemškim bojnim črtam; najbrže mislijo, da nas bodo presenetili. Pustimo jih, da se nam še bolj približajo. Pustimo jih priplaziti se na razdaljo 80 korakov, potem šele jim bomo pripravili pozdrav. Na ta način preteče zopet nekaj sekund, v hipu pa se sence sovražnih vojakov pojavijo neposredno pred nami. Tedaj se iz naše postojanke zablišče ogenj hkrati iz 18 puškinih cev. Istočasno se oglašijo tudi že strojnice. Streljanje se prične tudi v sosednjih postojankah. V kratkim odmorih, ko pokanje nekoliko poneha, nam prinašajo sunki vetra vzdihove sovražnikovih vojakov, ki so bili zadeti. Naši strelji so bili dobro merjeni. Kmalu je prostor pred nami popolnoma očiščen, levo od nas pa še divja ogorčena borba. Nedvomno so boljševiki mislili, da tamkaj ne bodo opaženi. Napadli so zaradi tega v dotičnem odseku na široki fronti z močnejšimi silami in so šele prekasno uvideli, da so zašli v past, da so se spustili pregloboko in da so obkoljeni. Čuje se s strani, kjer divja borba, naravnost pekleniski trušč. Strojnice, ročne granate in protiletalsko toponištvo kosi vrste boljševiških vojakov. Samo 10 minut traja borba in sovražnik je pometen izpred na-

mu pasu okrog mesta. Kakor Petrograd sam, so bili ponovno bombardirani tudi razni kraji v njegovi okolici. Neko vojašnico je zadela posebno težka nemška bomba. Nemška borbeno letala so razen tega napadala tudi sovražnikove poljske postojanke, toponiške postojanke in posamezne trdnjave. Sovražnikova zbirališča čet so bila nadaljnji cilj nemških napadov in so bili sovjetsko-ruski oddelki v okviru teh napadov razkropljeni s krvavimi izgubami.

Oblegani Petrograd v plamenih

Južni del mesta gori že več dni — Silovito obstreljevanje nemškega in finskega toponištva

Milan, 25. sept. u. Posebni dopisnik »Corriere della Sera« poroča s finkoruske fronte:

Predvčerajšnjim zvečer je prispel maršal Mannerheim na finske postojanke na Karelski zemeljski ožini, ki se raztezajo sedaj kakih 10 km na oni strani stare finkoruske meje, kar je komaj 20 km pred Petrogradom. Maršal se je povzpela na osvojeno rusko utrdbo ter je z daljnogledom opazoval bivšo carsko prestolnico. Dolgo je gledal proti jugu, naenkrat pa je dejal: »Ta veliki ogenj, ki se vidi, je v mestnem delu na desni znamenite cerkve sv. Isakija.« Požar se je videl tudi s prostim očesom, kajti na obzorju se je razlival ognjeni sij, skozi katerega so svigale rakete in ki so ga ponekod osvetljevali strelji premočnih baterij. Ves južni del ogromnega mesta je že nekoliko dni v ognju zaradi neprestane obstreljevanja nemškega toponištva in bombardiranja nemških letal. V neprestanem grmenju topov se izgublja brnenje letal, tako da napadalci iz zraka lahko neopaženo doletavajo nad svoje cilje. Kakor poročajo ujetniki, padajo prve bombe nemških letal običajno, še preden je dano znamenje za poplah. Ponoči ozarjajo neprestano tisoči žarometov z močnimi svetlobne nebo, da bi na ta način nadomestili pomanjkljivost akustičnih priprav. V temno noč bruhajo plameni premočnih baterij, postavljenih v središču mesta, vendar pa je ruski osem šestkrat manjši kakor nemški. Zdi se, da je moralo umolkiniti vse rusko toponištvo, ki je bilo prej, razpostavljeno na južni strani mesta. Moče tudi težke baterije v Kronštatu, kjer se je obramba omejila samo na topove manjšega kalibra. Paker vse kaže, je tudi obrambna postojanka na obrežju nasproti Kronštatu, ki se uničena. To je delo finskih čet, ki so se s težkimi topovi po železnici približali ruskim postojankam ter osvojili že 16 utrdb, ki so ščitile Petrograd. Topništvo opasno prodira vedno bližje ter silovito obstreljuje bivšo rusko metropolo.

Tudi glavna elektrarna je razbita in žarometi dobivajo svoj tok iz posebne postaje, ki je napadajoča letala in sovražni topovi še niso odkrili.

Ujetniki ne povedo ničesar o ruskem brodogradu, zaradi česar se je pojavila domneva, da se je zateklo v švedske luke, toda ta slutnja se ni uresničila, ker se je brodograd pomaknilo proti otoku Hogland na polovici puta med Kronštatom in Hangoejem. Tam pa ladje niso ostale, marveč so se umaknile nazaj proti Kronštatu ter se ustavile blizu ustja Neve.

Bombardiranje Moskve

Stockholm, 25. sept. d. Nemška letala so v noči na četrtek zopet v več skupinah napadla Moskvo. Poročilo, ki je v četrtek zjutraj dospelo semkaj v sovjetsko-rusko prestolnico, trdi kakor običajno, da se je izmed napadajočih nemških letal samo posameznim aparatom posrečilo prebiti se nad Moskvo. O škodi, ki je bila povzročena pri tem napadu, moskovsko poročilo molči.

Proti Krimu

Berlin, 25. sept. d. Včeraj so ves dan močne skupine nemških borbenih letal in stromoglavcev neprestano napadale sovražnikove toponiške postojanke, poljske utrdbe in kolodvore na zemeljski ožini, ki spaja polotok Krim s celino. Kakor je bilo objavljeno s pristojnega nemškega vojaškega mesta, so piloti opazovali močne eksplozije in velike požare. Borbenim letalom sledeča nemška izvidniška letala so s fotografskimi posnetki dokazala, da je bilo ob teh napadih uničenega mnogo sovražnikovega toponištva in drugega vojnega materiala.

Anglija proti Švici

Rim, 25. sept. s. Trgovinski sporazumi, ki so bili te dni sklenjeni med Švico in Nemčijo, so London znevovali. Angleška poročevalska agencija je objavila službeno izjavo, ki pravi, da je Velika Britanija uživala olajšave za izvoz surovin in industrijskih izdelkov v Švico. Po švicarskem sporazumu z Nemčijo se je ves uvoz blaga v Švico vključil v angleško blokado.

Delovni čas v javnih uradih

Rim, 25. sept. s. Z Ducejevim dekretom, ki se pripravljaja za objavo, je bilo odredeno, da bo od 1. oktobra dalje delovni čas v uradih in javnih ustanovah v vsej državi, kjer koli so podrejeni državnemu nadzorstvu, v delavnikih od 8. do 14., v nedeljah in praznikih pa od 8. do 12. Delo bo v tem času neprekinjeno.

Nuovi successi dell'aviazione dell'Asse

10 velivoli nemici abbattuti — Una posizione avversaria espugnata nell'Africa Orientale

Il Quartiere Generale delle Forze Armate comunica in data di 25 settembre il seguente bollettino di guerra n. 479:

In Africa settentrionale intensa attività aerea nel cielo della Marmarica e del confine cirenaico - egiziano. L'aviazione germanica ha abbattuto otto velivoli nemici.

Incurioni aeree britanniche su Tripoli, Bengasi e Bardia dove è stato colpito un ospedale. Tre vittime e sei feriti tra i ricoverati. A Tripoli un bombardiere è stato abbattuto dalla difesa contraerea.

Nell'Africa orientale una colonna di nazionali e coloniali, uscita dal presidio di Culquabert, ha attaccato di slancio una munita posizione avversaria che è stata espugnata dopo violenta lotta. Il nemico ha subito perdite rilevanti in uomini, ar-

mamenti e materiali. Nei dismanenti settorici dello scacchiere di Gondar, attività di artiglierie e scontri tra reparti avanzati risolti in favore delle nostre truppe.

Nella notte scorsa aeroplani inglesi hanno sorvolato la città di Palermo lanciando un certo numero di bombe dirompenti e incendiarie, le quali hanno causato danni alle abitazioni civili. Non sono finora segnalate vittime. Il nostro tiro contraereo ha fatto precipitare in fiamme un apparecchio avversario.

Unità della R. Aeronautica hanno bombardato, durante le ultime due notti, basi aeree nell'isola di Malta e hanno danneggiato gravemente una nave nemica di piccolo tonnellaggio nel Mediterraneo orientale.

Novi uspehi osnega letalstva

10 sovražnih letal sestreljenih — V vzhodni Afriki izvjevana važna postojanka

Glavni stan Oboroženih Sil je 25. septembra objavil naslednje 479. vojno poročilo:

V severni Afriki intenzivno delovanje letalskih sil nad Marmariko in cirenaško-egiptski mejo. Nemška letala so sestrelila 8 sovražnih letal.

Angleški letalski napadi na Tripoli, Bengasi in Bardijo, kjer je bila zadeta neka bolnišnica. Med bolniki so bili trije ubiti in 6 jih je bilo ranjenih. V Tripolisu je protiletalska obramba sestrelila en bombnik.

V vzhodni Afriki je kolona italijanskih in kolonialnih vojakov, ki je prodira iz kulkvaberskih postojank, v zaletu napadla utrjeno sovražno postojanko in jo po hudi borbi izvojevala. Sovražniku so bile prizadejane znatne izgube in uničenega je bilo mnogo njegovega orožja in drugih potrebščin. V ostalih odsekih gondarskega bojišča delovanje toponištva in spopadi spretnih oddelkov, ki so se zaključili v pri-log našim četam.

V pretekli noči so se angleška letala pojavila nad mestom Palermo in odvrkla neko število rušilnih in zažigalnih bomb, ki so poškodovale civilna stanovanjska poslopja. Po dosedanjih podatkih žrtev ni bilo. Protiletalska obramba je s svojim ognjem sestrelila eno sovražno letalo, ki se je še v zraku vnelo.

Skupine Kr. letalstva so v zadnjih dveh

nočeh bombardirale letalska oporišča na otoku Malti in na vzhodnem Sredozemskem morju hudo poškodovale neko sovražno ladjo manjše tonaže.

Ducejeva zahvala

generalu Ambrosiju

Rim, 25. sept. s. Duce je sprejel generala Victorja Ambrosija, poveljnika II. Armije, ki mu je podrobno poročal o položaju, kakršen je nastal po ponovni zasedbi takozvanega demilitariziranega ozemlja med dalmatinsko obalo in Dinarskim pogorjem, ki jo je odredil Duce proti koncu avgusta. Ponovna zasedba tega področja se je izvedla brez incidentov, o katerih bi bilo vredno govoriti, v sporazumu s prebivalstvom in v skladu z dogovorom, sklenjenim z vladno neodvisno hrvatske države.

Duce je izrazil generalu Ambrosiju svoje veliko zadovoljstvo in mu naročil, naj to sporoči tudi oficirjem in vojakom, ter je podal navodila v zvezi s ponovno zasedbo omenjenega ozemlja, ki naj bi napravila konec silernemu trenju, prispevala k obnovi normalnega življenja prebivalstva, in podala popolno jamstvo, da za čas vojne italijanska varnost na Jadranu in v zaledju ne bo motena od sovražnika in njegovih agentov, bodisi angleških, židovskih ali boljševiških.

Junaška podjetja italijanskih mornarjev

Velik odmev drznega napada na angleške ladje v gibraltarski luki

Berlin, 25. sept. s. »Deutsche Allgemeine Zeitung« razpravlja o junaškem podvigu italijanskih mornarjev, ki so vdrl v gibraltarsko luko, in pravi:

»Italijanski napadalni čolni so vdrl v notranjo gibraltarsko luko in torpedirali štiri sovražne motorne ladje. Ladje so zletele v zrak pred očmi gibraltarskega guvernerja. Smelost tega napada meji na misterij. Da se je lahko izvedel, sta bila potrebna skrajna smelost in prezir smrti. Gre za enega izmed podvigov, ki ga vojak imenuje »povelje za pot v nebo«.

Prvič se je čulo o teh napadalnih čolnih po vsem svetu, ko so bili Angleži še na Kreti. Nenadno so pridrvili mali italijanski čolni in udarili po angleških transportih, ki so bili zbrani v zalivu Sudi ter torpedirali angleško križarko, ki jo je nato nemško letalstvo do kraja uničilo. Nato so se nepričakovano pojavili v maltski luki. O tem napadu je bilo mogoče dobiti nekaj podrobnosti. Lažje vojne ladje so privleklo čolne na bojno področje in so jih tam spustile. Čolni so se poglali z vso naglico proti luki, zdrveli preko minskih polj in pričeli svoje uničevalno delo. Na Malti so bili sprejeti z besnim streljanjem stotin topov, toda nič manj kakor osem angleških ladij je bilo zadetih in uničenih. Ob tisti priliki se je tudi zvedelo, kako malo je bilo verjetno, da se bodo posadke čolnov lahko vrnile po dovršenem delu. Pri napadu na Gibraltar pa jih niso niti odkrili. Sovražnik je bil popolnoma presenečen, ko so nenadoma nastale eksplozije sredi njegove luke, in je splošno mislil, da se je vanjo vthotapila kakšna podmornica. Upati je, da so se junaški mornarji naše italijanske zaveznice srečno vrnili na svoje oporišče. Njihovo pogumno dejanje jim je pridobilo slavo, kakršno zasluži le tak podvig.

Bukarešta, 25. sept. s. Suneč italijanskih vojni ladij v Gibraltar je izzval veliko občudovanje v vsej Rumuniji. Tisk soglasno opozarja na junaštvo italijanskih mornarjev o priliki njihovih podvigov v zalivu Sudi, na Malti in kočno v Gibraltarju. Pravljica o nedotakljivosti gibraltarske luke je sedaj postavljena na laž; italijanski mornarji so vdrl v luko, ki je spadala med najbolj utrjene v angleškem imperiju.

»Viatza« pravi: Posebni oddelki italijanske vojske mornarice so vdrl v gibraltarsko luko in potopili 20.000 ton angleškega ladjevja. Vse svet je priznal, da je bil udarec nad vse drzen in sijajen, le Angleži nečejo tega priznati in se izgovarjajo s taktičnimi in drugimi argumenti. Potopljene ladje naj bi bile poleg tega še stare barke. To so pač otročji izgovori,

kajti v luki, kakršna je gibraltarska, pač ni prostora za stare ladje, ki bi samo ovirale promet vojnih ladij, ki so vedno znova prisiljene zateči se v gibraltarsko zavetje pred podmornicami in letali osi. Prav ti angleški otroški izgovori pa samo še bolj potrjujejo resnico, da Gibraltar z vsemi svojimi topovi in z vsem mitskim omrežjem ni več nedotakljiv, tega pa Angleži niso obrazilili in opravičili, marveč enostavno do kraja priznali.

Ducejeva zahvala

pogumnim mornarjem

Rim, 25. sept. s. Duce je v Beneški palači sprejel vse oficirje in mornarje, ki so se udeležili z napadalnimi čolni zmago-vitega napada na gibraltarsko trdnjavo in so vdrl v njeno zunanjo in notranjo luko. Predstavil mu jih je državni podtajnik mornariškega ministrstva admiral Riccardi. Duce jih je nagovoril, pohvalil in jim izrazil svoje občudovanje. Tako je tožmčil čustva in misli vsega italijanskega naroda.

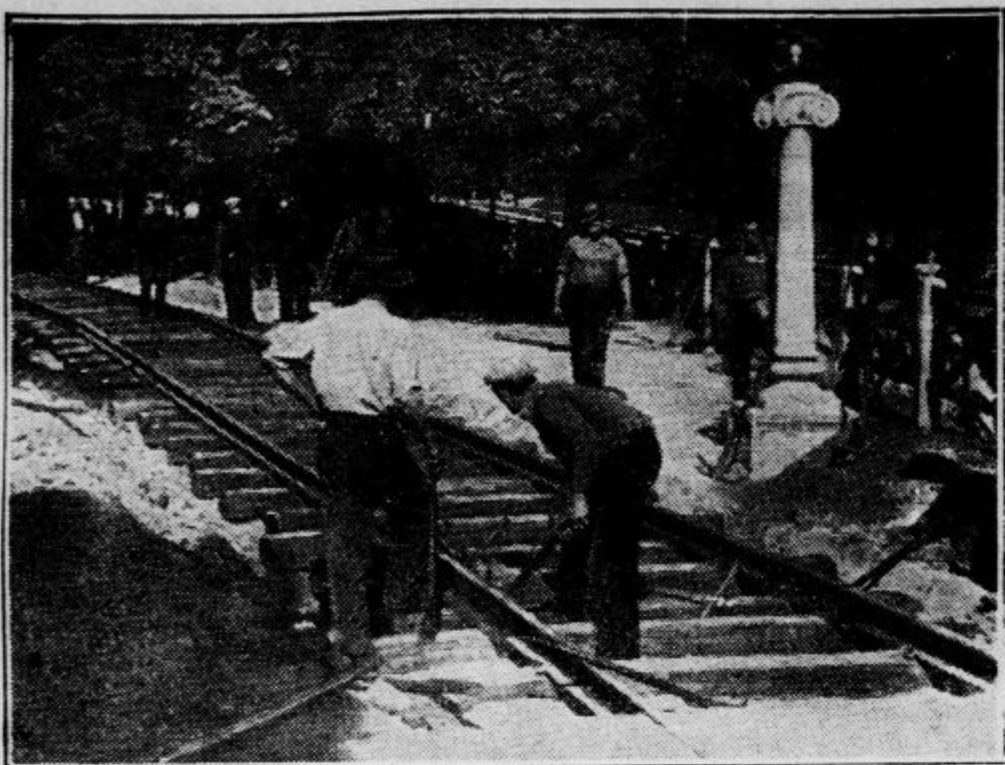
Nemški begunci iz Irana v Turčiji

Ankara, 25. sept. d. V sredo je na turško mejo dospela prva skupina nemških državljanov, ki so bili izgnani iz Irana. V tej skupini, ki šteje večje število žensk in otrok, je tudi osebe nemškega poslanstva v Teheranu. Nemški transport so na turški meji sprejeli predstavniki turškega zunanjega ministrstva ter nemškega poslanstva v Ankari. Iz pripovedovanja nemških državljanov, ki so dospeli v Turčijo s tem prvim transportom, so nadaljnje skupine Nemcev, ki so potovale iz Irana, zadržale boljševiške čete v območnem iranskem mestu Maku. Nemški državljani so se morali podvreči preiskavi. O nadaljnjih nemških skupinah, ki so odpotovale iz Teherana, manjkajo doslej sleherne točne vesti.

Posledice blokade na Irskem

New York, 25. sept. d. Kakor poroča agencija Associated Press iz Dublina, je irski ministrski predsednik De Valera v posebni izjavi svaril irsko prebivalstvo pred preoptimističnim pričakovanjem, da Irsko zaradi svoje ugodne geografske lege v letošnji zimi ne bo občutila posledic blokade. Irski kmetijski minister Hyan je izjavil, da bo, morala Irsko sicer marsikaj pogrešati, da pa se vendarle ni bati gladi. Irsko najbolj čuti pomanjkanje angleškega premoga, ker so britanski transporti zaradi zmanjšane števila razpoložljivih ladij zelo redki.

Velesejem je zvezan z železniško progo

Bela Ljubljana je dobila novo posebnost. Kakor je »Jutro« že poročalo, bo na letošnjem velesejmu tudi zanimiva železniška razstava lokomotiv in železniških vozov. Z ozirom na to bo letošnji velesejem v Ljubljani resda nekaj posebnega. Toda lokomotive in vozove ni mogoče kar tako prenesti iz kraja v kraj, kakor je svoje dni Martin Krpan prenašal svojo kobilico. Kako spraviti lokomotive in železniške vozove na razstavišče, je povzročalo prirediteljem preglavice, vendar so se kaj kmalu odločili za gradbo potrebne železniške proge do velesejma. Strokovnjaki so izjavili, da bi bila najcenejša in najpriljubljenejša proga, ki bi se odcepila od tržaške proge kje ob Tivoliju in bi potem skozi Lattermannov drevored vodila do razstavišča. Pred dvema tednoma so pričeli z delom, ki je hitro napredovalo, tako da je projektirana velesejska proga skoraj povsem dograjena.

Novi tir začne za poslopjem Moderne galerije. Tamkaj so položili izredno močno kretnico, ki je sposobna zdržati še tako veliko težo. Pragovi pod kretnico niso kakor drugod leseni, temveč znatno močnejši in zvarjeni iz kovine. To pa je nujno potrebno, ker so na kretnici tresljaji pri prehodu vlaka mnogo močnejši in bi se lahko pripetila nesreča, če bi ne bile tračnice dovolj močno pritrjene na svojo podlogo. Ko so številni delavci postavljali novo kretnico, železniški promet ni bil prekinjen, ker je tržaška proga na vsej dolžini dvotirna. Delavci so morali levi tir, od katerega je speljana velesejska proga, na precejšnji dolžini odkopati, odvzeti lesene pragove in jih zamenjati s kovinskimi ter odstraniti več deset metrov dolge tračnice, nakar so mogli šele položiti novo kretnico. Ko je bilo to dovršeno, je šlo delo mnogo lažje in hitreje.

Ljubljana ima deset gimnazij Na vseh gimnazijah v Ljubljanski pokrajini je vpisanih 4497 dijakov in 3004 dijakinje

Ljubljana, 25. septembra. Letos bodo poučevali v Ljubljanski pokrajini na 12 gimnazijah. Od teh bo poslovalo 10 v Ljubljani, in sicer 6 državnih realnih gimnazij, državna klasična gimnazija, škofijska klasična gimnazija, ki se je preselila iz St. Vida, in obe zasebni gimnaziji pri uršulinkah in na liceju. Na slednji je letos samo še 8. razred, pri uršulinkah pa prvih sedem. Po ena državna realna gimnazija bo še v Novem mestu in v Kočevju. Skupaj je vpisanih na vse gimnazije 7501 učenec, in sicer 4497 fantov in 3004 deklet. Najvišje število učencev ima I. moška realna gimnazija v Vegovi ulici: 1244 učencev, od teh 8 deklet. Druga po številu učencev je I. ženska realna gimnazija na Poljanah z 1092 učenkami. Na državni klasični gimnaziji v Ljubljani je vpisanih 932 učencev, od teh 134 deklet. Na II. ženski realni gimnaziji, ki ima šolske prostore na učiteljski in na liceju, je vpisanih 910 učenec. III. moška realna gimnazija za Bežigradom ima 688 učencev. Prav toliko tudi IV. moška realna gimnazija, ki ima šolske prostore v istem poslopju. II. moška realna gimnazija na

Rakovniku pa ima 358 učencev. Na novo-mško gimnazijo se je skupno letos vpisalo 705 učenec, in sicer 476 fantov in 229 deklet. Kočevska gimnazija ima letos 272 učencev, od teh 113 deklet.

Mestna ženska gimnazija ima v 8. razredu 100 učenec in bo prihodnje leto opuščen. Na ženski realni gimnaziji pri uršulinkah je v sedmih razredih vpisanih 418 dijakin. Škofijska klasična gimnazija iz St. Vida bo letos poslovala v Ljubljani in je doslej vpisanih 194 dijakov.

Državna učiteljska šola v Ljubljani ima letos vpisanih 218 učenec in 155 učencev, uršulinska učiteljska šola pa 66 učenec.

Na vseh ljubljanskih javnih gimnazijah je bilo letos vpisanih 3768 dijakov in 2144 dijakin, skupaj 5912. V primerjavi z lanskim letom je treba zaznamovati padec za 467. Skupno je bilo vpisanih 6379, od teh 4093 fantov in 2286 deklet. Na državnih in zasebnih gimnazijah v Ljubljanski pokrajini je razlika nasproti lanskemu letu 687 učencev. Lani je bilo vpisanih 8188 dijakov in dijakin.

Zdravstvena avtokolona med ljudstvom Drugi obisk v Novem mestu — V št. Lovrencu je bilo 1518 pregledov

V torek je dospela v Novo mesto pod vodstvom direktorja g. dr. Dučeca sanitetna avtokolona in se ustavila pred pošto v mestnem parku. Z avtokolono je prišlo šest zdravnikov-specialistov in šest asistentov, ki so takoj po prihodu pričeli s pregledi. Tokratni drugi obisk avtokolone je bil namenjen izključno pregledu ljudskošolskih otrok in v teku dneva so bili pregledani vsi učenci in učenke tukajšnjih

osnovnih šol. O priliki teh zdravniških pregledov je bilo ugotovljeno, da je večina mestnih ljudskošolskih otrok prav dobroga in trdnega zdravja, dočim je bilo med okoljskimi otroci opaženo mnogo primerov slabokrvnosti, razširjenja pljučnih sluz in v nekaterih primerih tudi gluhosti. Izkazalo se je, da obstojajo vzroki tem obolenjem v nezadostni prehrani, nehygieničnih stanovanjih in deloma tudi slabi pitni vodi.

La denuncia e la disciplina della vendita dei pneumatici per biciclette

L'Alto Commissario per la provincia di Lubiana, vista l'ordinanza 12 marzo 1941 n. 358, visto l'articolo 3 del R. decreto-legge 3 maggio 1941-XIX n. 291, ritenuta l'opportunità di disciplinare la vendita e i prezzi dei pneumatici per biciclette, ordina:

Art. 1. Il commercio di pneumatici di biciclette (copertoni e camere d'aria) è riservato a coloro che entro 8 giorni dalla pubblicazione della presente ordinanza comprovano con denuncia da presentare all'Alto Commissariato (Divisione VIII) di essere in possesso del certificato d'esercizio rilasciato dalla competente autorità. Dopo tale data nuove licenze per questo commercio potranno essere rilasciate soltanto dall'Alto Commissariato.

Art. 2. Entro il termine di cui all'articolo 1 a chiunque detenga a qualsiasi titolo pneumatici di biciclette (copertoni e camere d'aria) è fatto obbligo di denunciarne i quantitativi, distinti per qualità e prezzo, all'Alto Commissariato (Divisione VIII).

Art. 3. I commercianti di cui all'articolo 1 o quelli successivamente autorizzati a tale commercio, dovranno tenere un libro di carico e scarico, vidimato dall'Alto Commissariato, per la registrazione di tutte le vendite e comprate di pneumatici, e denunciare entro il giorno 5 di ogni mese i pneumatici (copertoni e camere d'aria) acquistati e venduti nel mese precedente con l'indicazione delle rispettive giacenze a fine mese.

Art. 4. Chiunque intenda procedere all'acquisto di copertoni e di camere d'aria è tenuto alla contemporanea consegna al negoziante dei pneumatici in precedenza usati, il cui prezzo viene stabilito in L. 1.50 per ciascun copertone e in L. 1.— per ciascuna camera d'aria. Il prezzo di vendita dei pneumatici nuovi non potrà in alcun caso, superare i prezzi del listino delle sin-

gole case produttrici. Un esemplare del listino, vistato dall'Alto Commissariato, dovrà costantemente essere affisso nell'interno del negozio in luogo ben visibile.

Art. 5. I pneumatici usati ritirati agli acquirenti di pneumatici nuovi saranno tenuti a disposizione dell'Alto Commissariato, che ne stabilirà la destinazione.

Art. 6. I pneumatici ricevuti mensilmente dai rivenditori dovranno essere riservati in misura non inferiore al 70% al ricambio per le biciclette in circolazione, mentre il rimanente 30% potrà essere destinato alla gomma delle biciclette nuove.

Art. 7. Gli organi all'uopo autorizzati dall'Alto Commissariato e gli agenti della forza pubblica possono accedere in qualsiasi momento nei locali d'esercizio dei commercianti e degli industriali per ispezionare i depositi e i registri e per controllare l'osservanza delle prescrizioni della presente ordinanza.

Art. 8. I contravventori alle disposizioni della presente ordinanza, eccezione fatta delle trasgressioni sui prezzi, sono puniti con l'amenda fino a lire 5000 e, nei casi più gravi, con l'arresto fino a 3 mesi. In ogni caso la merce è confiscata e può essere disposta la sospensione temporanea o la cessazione definitiva dell'attività commerciale. La sospensione importa per il commerciante l'obbligo di continuare a corrispondere gli stipendi e salari ai prestatori d'opera e le imposte e tasse dovute allo Stato, alla provincia e ai comuni.

Art. 9. Le trasgressioni sui prezzi saranno punite secondo le disposizioni degli articoli 7—11 dell'ordinanza di prezzi 12. 3. 1941, M. s. 358.

Art. 10. La presente ordinanza entra in vigore il giorno della sua pubblicazione nel Bollettino Ufficiale per la provincia di Lubiana.

Lubiana, 23. settembre 1941-XIX.
L'Alto Commissario Emilio Grazioli

Lattermannov drevored ima zelo utrjeno cestišče, kljub temu pa je bilo potrebno, da so ga še bolj utrčili. Pri tem so organizatorji pazili v prvi vrsti na to, da ne bi nova začasna železniška proga ovirala osebnega prometa v Tivoliju, ki je, kakor znano, vsak dan in ob vsakem času velik. Zato se proga do križišča Lattermannovega drevoreda in drevoreda, ki veže Tivoli s Puherjevo ulico, rahlo dviga, od tam dalje pa proti velesejmu rahlo pada. Nova proga napravi pri odcepku od glavne proge rahel lok do Lattermannovega drevoreda, nakar vodi po sredi drevoreda v ravni črti do konca letnega telovadišča, kjer pred razstaviščem zavije na levo in potem zopet v ravni črti pelje čez nekdanje zabavišne prostore skoraj do konca starih paviljonov.

Nova proga je na prehodih čez osebnosti poti pri železniškem prelazu na Ulici 3. maja, pri letnem telovadišču in pred velesejmo vgrajena v zemljo, da je čim bolj olajšan prehod pešcev in vozil. Povsod drugod pa so pragovi zunaj, kakor pri vseh ostalih železniških progah. Pragovi so primerno posuti z gručcem, da je zmožljivost proge večja. Na velesejmu dovršujejo delavci poslednja dela. Tamkaj bodo položili še drugi tir, kjer bodo stali razstavljeni vozovi in lokomotive. Po novi progi je že peljal tovorni vlak, ki je pripeljal gramoz in drug za gradnjo proge potrebni material. Vlak je brez nezgode in zaprek brzel po novi progi, ki je zgrajena iz zelo močnih tračnic. Pri gradnji proge je zaposlenih okrog 40 delavcev. Delo nadzirajo železničarski strokovnjaki.

Proga skozi Lattermannov drevored, ki je zdaj ves zelen, nudi najlepši pogled. Čim bo velesejem končan, bo seveda tudi proga odstranjena. Po njej bodo na velesejem prepeljali ogromno lokomotivo, ki tehta 140 ton in baje tudi najodobnejši motorni vlak, ki ima motorje na obeh koncih, da ga ni treba na končnih progah obračati, kar je pri lokomotivah nujno potrebno. Ni dvoma, da bo prevoz za razstavo namenjenih vlakov nad vse zanimiv, zato bomo o tem še poročali.

Ljudstvo je s hvaležnostjo spremljalo človekoljubno delo avtokolone in je iskreno hvaležno zdravnikom za skrb in pažnjo, ki ju posvečajo naši mladini. Avtokolona je prenočila v Novem mestu in nadaljevala v sredo pot v Brusnice.

Št. Lovrenc na Dolenjskem, 24. sept. V soboto 20. t. m. je zdravstvena avtokolona pod vodstvom Cav. dr. Dučeca obiskala št. Lovrenc na Dolenjskem. Zdravstveno avtokolono je sprejel novi občinski komisar g. Bukovec Franc, solska mladina pod vodstvom učiteljskega in šolske sestre kmetijske gospodinjke šole na Mali Loki z gojenkami zavoda. K zdravniškemu pregledu je prišlo veliko otrok, gojenke gospodinjke šole v Mali Loki in odrasli. Pregled je bil izvršen 1518. Po izjavi gospodov zdravnikov so ljudje v našem kraju precej zdravi. Zahvaljujemo se italijanski vladi, gen. direktorju za ljudsko zdravje Eksc. Petragranju, direktorju sanitetne kolone za Ljubljansko pokrajino Cav. dr. Dučecu ter vsem gg. zdravnikom in sestram.

Naše gledališče

D R A M A

Sobota, 27.: Katarina Medičejska. Premiera. Otvoritevna predstava. Red premierski.

Nedelja, 28.: Katarina Medičejska. Izven. Nadse znanilca zgodovinske igre je Alessiojeva »Katarina Medičejska«. Avtor je opisal v njej osebnost te vladarice iz rodu italijanskih trgovcev, ki je bila nekakšnja dva papežev ter je kot vladarica Francije vodila državo v pogubnem času bojev med kalvinci in katoliki, ki so privedli do šentjernejske noči. Premiera, ki bo obenem tudi otvoritvena predstava letošnje dramske sezone, bo v soboto, 27. t. m. za red premierski.

Prva repriza Alessiojeve zgodovinske igre »Katarina Medičejska« bo v nedeljo 28. t. m. izven abonmaja. Zasedba je tale: Katarina Marija Vera, Margareta Šaričeva, Feljiva Remčeva, Karel Kralj, Henrik Anžovinski Sever, Admiral Coligny M. Skrbnišek, Veleposlanik de Alava Levar, Kancelar Birague Lipah, Baron Retz Cesar, General Strozi Presnetnik, Astrolog Ruggieri Gregorin, Baron Fardallan Potokar, Henrik Condejski Drenovec, Rochefoucauld Peček, Tremouille Bratina, Graf in hugenotski plemič Brezljak, Pesnik Ronsard in prvi dvorjan Tiran, vslavljar J. Boltarjeva, komornik in papeški nuncij Raztresen. Režiser dr. Kreft. Prevod ravnatelja Pavla Golla.

Shakespeareov Hamlet v novi režiji, novi zasedbi in novi inscenaciji na našem odru. Eden izmed velikih sezonskih dogodkov bo nova uprizoritev »Hamleta« v dr. Kreftovi režiji z Janom v naslovni vlogi. Tragedija danskega kraljeviča, bo dobila v popolnoma novi uprizoritvi, po zaboji, ki bo podala nov pogled na obstojčo umetniško raven naše drame. — To delo bo tretja premiera v letošnji sezoni.

Dame in gospode, ki bi bili pripravljeni sodelovati kot komparzi, prosimo, naj se zgledajo danes v petek 26. t. m. ob 4. popoldne v dramskem gledališču.

O P E R A

Opera nam pripravlja za začetek sezone sledeča dela: Verdijevo »Aida« pod muzikalnim vodstvom dirigenta Antona Neffata in v režiji Cirila Debeveca s Heybalovo v naslovni partiji, nadalje Straussovo opereto »Netopir«, ki ga bo pripravil kapelnik Zebre in režiral Emil Frelh, glavni partiji bosta pela Sonja Ivančičeva in Ribičeva, nadalje je v študiju Pucničjeva opera »La Bohème«, ki jo bo dirigiral Niko Štrifot in režiral Ciril Debeve, v glavnih partijah Vidaličeva in Manoševski.

Opera bo otvorila letošnjo sezono v sredo 1. oktobra z Verdijevim seledom »Aida«. Letošnja uprizoritev obeta postati zanimiva. Deloma nova zasedba glavnih partij, pomnoženi zbor in orkester bodo pripomogli tej uprizoritvi, ki zahteva čim večjega števila sodelujočih, do dognanejšega potega kakor doslej. V glavnih partijah: Heybalova, Franci, Kogejeva, Betetto, Popov, Primožič in Rakovec.

Rdeči križ poroča

Na požarovalni oddelki Rdečega križa je prišlo nekaj obvestil o pogrebščinih. Svoje naprabe, da jih dvignejo v naši pisarni na Miklošičevi 22 b.

Bida Ivana, Bratina Vekoslav, Grobelnik Zinka, Hlačar Oton, Kofler Ana, Koren Marija, Kreševič Josip, Kupljen Alojzija, Mislej Franc, Sušnik Rudolf, Tavčar Janez, Trohar Franc.

Pošto naj dvignejo: Babnik Stana, Gosposvetska 6, Bregant Sonja, Jarka 36, Čuček ing. Ivan, mestni magistrat, Grenko Matevž, Vzajemna zavarovalnica, Hrašovec Marija in Marta, Josifovič Leposava, Glavarjeva 10, Kaluža Marica, Gosposka 5, Križ Rada, prof., I. žen. gimnazija, Kršmanec Angela, Napoleonov trg, Lisac Ivan, Vrstovškova 18, Mačkoveš ing. Janko, mestni magistrat, Petecan Josip, Gledališka 7, Potočnik Nilka, Slomškova 17, Rakar Angela, Rimska 21, Plantarič Miran, Poljanska 20, Strman Božo, Mandeljčeva 1, Šturm Rudolf, Vzajemna zavarovalnica, Švagan Lojze, Volfova 12, Vrabec Fanica, Pred škofijo 21, Zernec Maks.

V tajništvo požarovalnega oddelka naj se zgledajo: svojci g. Kovača Borisa, Stari trg 3/II, Pipan Albina iz Podlimbarskega ulice, Podobnik Vinko iz Ljubljane, družina Stanič Stani. Fotografijo naj dvignejo svojci Trinouse Rudolfa. Gospod Kovalevski Dimitrij naj dvigne neko uradno potrdilo.

V kurirskem odseku naj se zgledajo: gđ. Musar Marica, Vodmatska 5, in g. Gruđen Franc.

Gospod Lekan iz Ljubljane naj dvigne zavoj, ki je bil namenjen v Srbijo. Svojci g. Ivanke Dolinar naj dvignejo sporočilo z Jesenic.

Prosimo osebe, ki so pisale spodaj navedenim naslovlencem, naj dvignejo pošto, ki je bila vrnjena:

Drobne vesti iz Hrvatske

Novi šolski zakon za nemško narodnostno skupino v hrvatski državi je poglavnik podpisal preteklo soboto. Zakon določa, da se ustanovijo nemške šole, kjer je vsaj 20 šolobveznih otrok. Pomožne nemške šole se ustanovijo vsaj za 10 otrok, za manjša števila otrok pa se ustanovijo nemška šolska oporišča. Uveljavljeno je načelo, da sme nemški otrok na Hrvatskem obiskovati samo nemško šolo. Nemške ljudske, srednje in strokovne šole so podrejene posebnemu oddelku za nemško šolstvo v hrvatskem prosvetnem ministrstvu. Vodja tega oddelka je postavljen od prosvetnega ministra na predlog nemškega skupinskega vodje. Od 3. razreda ljudske šole dalje so hrvatišča, hrvatska literatura in zemljepisje obvezni predmeti. Uradni jezik med nemškimi šolami in ministerialnim oddelkom je nemški, prav tako v dopisovanju z nemškimi občinami, katerih uprava bo urejena še s posebnim zakonom.

Hrvatski in ukrajinski prostovoljci so odšli na fronto. Varaždin je zbiralščica hrvatskih in ukrajinskih prostovoljcev, ki so se pripravili za fronto proti boljševikom. Te dni je krenila 3. četa hrvatske prostovoljske legije. K avencosti so prišli zastopniki oblastev, med njimi odposlanec maršala Kvaternika, polkovnik Emanuel pl. Bailey, veliki župan Stefan Uroš in številni častniki. Duhovniki katoliške, grško-katoliške in muslimanske veroizpovedi so opravili molitve, nakar je polkovnik Bailey zaprisegel prostovoljce. V daljšem govoru je naglašal, da se grede hrvatski in ukrajinski prostovoljci boriti proti najhujšim Azipaton, kar so jih kdaj poznali Hrvati.

Admiral Jakčin pri hrvatskih mornarjih v Varni. Hrvatski vojni ataše iz Berlina admiral Jakčin je obiskal hrvatske mornarske prostovoljce na Črnom morju. Položil je v Varni venec na grob posadke neke nemške podmornice, ki je bila potopljena v svetovni vojni na Črnom morju in katere poveljnik kapitan Falus je bil Jakčinov prijatelj. V ponedeljek se je admiral Jakčin ogledal v Sofiji, kjer je obiskal bolgarskega vojnega ministra generala Daskalova in šefa generalnega štaba generala Lukasa.

Nov most čez Savo. Znano je, da je dovoz živil iz vasi na desni strani Save v Zagreb zelo otežčen zaradi premajhnega števila mostov. Prebivalstvo iz teh krajev mora na poti v Zagreb napraviti velike ovinkove. Da se tem odpomore, gradijo nov most pri Jakuševcu. Stroški bodo znašali 4 milijone kun. Treba bo urediti tudi cesto do mostu. Novi most bo gotov do božiča.

Ispremenjena krajevna imena. Z naredbo notranjega ministra so spremenjena naslednja krajevna imena: na področju velike župe baranjske se spremeni Gradinsko Karadjordjevo v Tomislavovo, Novo Obiljevo v Zvonimirovo, Njegoševac pa v Naški Antunovac. Na področju velike župe posavske se spremeni Zelina Srpska v Zelino Srednjo, Ledence Katoličke v Ledence Dolnje, Kalendarovci Srpski v Kalendarovce Gornje in Kalendarovci Vurški v Kalendarovce Dolnje. Na področju velike župe Vrhnjske se spremeni Razkrišče v Križanje.

Pričetek šole. Šolski pouk v hrvatski državi se je pričel pretekli ponedeljek. V nedeljo so bile po cerkvah službe božje za šolsko mladino. Listi objavljajo daljše

Lampade elettriche di tutti i tipi e per qualsiasi applicazione, prodotte nei grandi stabilimenti di Alipignano (Torino), dotate di macchinario modernissimo e di laboratori sperimentali perfetti.

Philips S.A.I. MILANO - VIA S. MARTINO, 20

LAMPADE

PHILIPS
ZAREČA LUC

Vsakovrstne električne tarnice, za različne uporabe, proizvod znanih, velikih tovarnic v Alipignano (Torino), opremljenih z najmodernejšimi stroji in z dovršenimi eksperimentalnimi laboratoriji.

Philips S.A.I. MILANO - VIA S. MARTINO, 20

Bregant Zmago, Bajcar Jožef, Lukanc Maksimilijan, Stojanović Miroslav, Kunstel Vinko, Stokanović Nikola, Smole Josip, Špan Mirko, Štefančič Janez.

Radi odpreme pisma naj se javi g. Rigler France. Radi informacij naj se zgledajo v tajništvo g. Karašič Anton.

G. Nanut, šef policije, naj nujno dvigne pošto iz Beograda.

Članke o pomen hrvatske vzgoje. Zagreb je po prihodu dijaštva z dežele spet močno poživljen.

Prepovedan lov na fazane. Lovsko društvo v Novi Gradski je sklenilo do nadaljnjega prepovedati vsak lov na fazane. Kdor se pregreši z odstrelom, bo izključen iz društva. Kogar zasađijo na lovu brez lovske karte, se bo z njim ravnalo kakor z divjim lovcem. Podobne sklepe so sprejela tudi druga lovska društva na Hrvatskem.

Na umetnostni akademiji v Zagrebu bo vpisovanje v zimski semester od 1. do 10. oktobra. Slušačelji, ki se prvič vpisojo morajo prinesiti domovnico in poslednje šolsko izpisevalce. Sprejemni izpiti bodo od 6. do 10. oktobra.

Brezmesna dneva na vsem Hrvatskem sta torek in petek. Ta dva dneva se tudi prekaženo meso ne sme prodajati.

Prevzem židovskih in srbskih obratov. Vsi židovski in srbski obrati na Hrvatskem so bili doslej postavljeni pod nadzorstvo. Zda se vršijo cenitve, nakar bodo vsi ti obrati izročeni sposobnim hrvatskim trgovcem in obrtnikom.

Propaganda nemške šole v Zagrebu. V soboto zvečer bo v Nemškem domu v Harkovi ulici v Zagrebu predavanje o nemškem šolstvu na Hrvatskem. Nemški prosvetni šef Eric Krotz bo predaval o gestu: »Vsak nemški otrok mora v nemško šolo«. Podobna propaganda se vrši v vseh krajih, koder bivajo Nemci.

Podržavljene toplice. Državno ravnanstvo za prehrano je podržavilo termalni kopališki in zdraviliški Krapinske in Stubičke toplice. Prevzelo je zdravilišči bosta poslej služili za zdravljenje nameščenecv in delavcev.

Radio Ljubljana

Petek, 26. septembra

7.30: Vesti v slovenščini. — 7.45: Slovenska glasba. — 8.: Napoved časa. — 8.15: Vesti v italijanščini. — 12.30: Vesti v slovenščini. — 12.45: Komorna glasba. — 13.: Napoved časa in vesti v italijanščini. — 13.15: Službeno vojno poročilo v slovenščini. — 13.17: Radijski orkester pod vodstvom mojstra Draga Marija Šijanica. — 14.: Vesti v italijanščini. — 14.15: Glasbena fantazija pod vodstvom Petralje. — 14.15: Vesti v slovenščini. — 17.15: Ambržanski trio. — 17.40: Pesmi in melodije. — 19: Italijanska ura prof. dr. Stanka Lebn. — 19.30: Vesti v slovenščini. — 19.45: Operetna glasba. — 20.: Napoved časa in vesti v italijanščini. — 20.20: Komentar dnevnih dogodkov v slovenščini. — 20.30: Koncert komornega tria. — 21.15: Koncert operetne glasbe pod vodstvom Draga Marija Šijanica ob sodelovanju medzopranke Mile Kogejve in basista Toneta Petrovič. — 22.15: Koncert violonista Arriga Serata. — 22.45: Vesti v slovenščini.

Italijanski kulturni zavod v Subotici

Budimpešta, 25. sept. a. V Subotici bodo prihodnji mesec ustanovili italijanski kulturni zavod.

Dall'esposizione dei quadri di L. Perko nella galleria di Obersnel: »Nel campo« — z razstave slik L. Perka v Obersnelovi galeriji: »Na polju«

Zlati zakladi na Prinkipu

Vsak obiskovalec Carigrada pozna Prinkipove otoke v Mramornem morju, ki so privlačni kot poletno letovišče. Največji teh otokov, Prinkip ali po turško Bijik Ada, velja tudi za najlepšega, zlasti zavoljo svojih vrtov. Nageljni in mimoze otoka Prinkipa slovijo daleč naokrog. Otočje je do bilo svoje ime v bizantinski dobi, ko so bili številni samostani na njem deportacijski kraji za neljube pretentente na prestol ali uporne visoke duhovne.

Pred kakšnimi desetimi leti so na Prinkipu po naključju odkrili največji zaklad starogrških kovancev, kar jih pozna znanost. Zgodba te najdbe je fantastična, a vendar resnična.

Nekega dne sta odšla dva vrtna delavca v bližnji gozd, da bi se vrnila s tovorom črnice. V globini samo 30 cm sta zadela ob dva večja kamna in med njima je ležalo brez vsake zaščite na stotine zlatnikov ter

zlat pršani. Namesto da bi najdbo, kakor zahteva zakon, takoj prijavila, sta sklenila, da si jo razdelita. Neki tretji vrtnar pa je za to zvedel in je svoja tovariša ova dil policiji. Moža sta bila med tem že prodajala zlatnike, a po tednu vnetega pozvedovanja je policiji uspelo, da je 207 zlatnikov izročila muzeju starin v Carigradu. Ravnatelj berlinske zbirke novcev je te zlatnike točno določil in opisal.

Izmed 207 kovancev jih izvira 160 v šestdesetih različnih tipih iz Kizika in sestoje iz »bledega zlata« (elektrona). Sedem teh tipov je bilo doslej neznanih. Izmed ostalih kovancev jih je bilo več tipov skovanih na Lampsaku ob Helespontu, drugi v Panti-kapajonu na Krimu, tretji pa so bili zlatniki Filipa II. Makedonskega. Zlatniki iz Kizika so majhni in nepopolno okrogli, na sprednji strani imajo podobe, ki predstavljajo fantastične živali, božanstva, ženske

glave itd., na drugi strani pa pečat. Obsegajo dobo od l. 550. do l. 330. pred našim štetjem. Lampsaki kovanci izvirajo iz dobe 410. do 330. pred našim štetjem, na panti-kapajonskih kovancih se ponavljajo v različnih oblikah, kakor na kovancih iz drugih krajev, glava bradatega satira, na Filipovih kovancih pa Apolonova glava z dvojno vprego in vozarjem na drugi strani.

Ker niso v tem silno dragocenem zakladu starega denarja našli nobenega kovanca Aleksandra Velikega, domnevajo, da je ves zaklad morda l. 334., ko so se širile vojne vesti okrog Aleksandra, zakopal kakšen bogat trgovec iz Bizanca, ki je imel na Prinkipu svojo poletno vilo. Čudno je, da ni za ta namen vzela nobene posode, temveč je denar kar tako zakopal. Bržkone se mu je zelo mudilo. 2200 let je zaklad nato čakal pod zemljo, dokler ga ni naključje spravilo spet na dan.

Vulkani v zadnjih letih

V Lizboni so sestavili zanimivo statistiko o vulkanskem delovanju v zadnjih letih. Po tej statistiki je bilo l. 1937. še 39 dehujočih ognjenikov, l. 1938. pa 38 in predlansko leto samo 31. Tega leta, kakor leta 1938., je bil najaktivnejši zloglasni vulkan Krakatav v Sundskem otočju. Med bljuvanjem 17. do 18. junija 1939. je ta ognjenik metal svoje izbljuvke do 9000 m visoko in njegovo grmenje je bilo slišati več nego 150 km daleč. V istem času je bljuval tudi ognjenik Prahee na bližnji Javi in razdejal 63 hiš. Vulkan Niamladžira v Belgijskem Kongu je v januarju l. 1939. izbljuval bilijon kubnih metrov lave, ki se je kot 1500 m širok in 15 m globok vele-

tok zllila v jezero Kivu. V Evropi so besneli ognjeniki Vezuv, Etna in pred vsem Stromboli, a proti koncu avgusta 1939. se je po 19-letnem odmoru oglašil grški ognjenik Santorin. V zvezi z zemeljskimi premiki se je v času, ko je bljuval Stromboli, v njegovi neposredni bližini dvignil nov otok, ki so ga imenovali Triton.

Kar se tiče letošnjega ognjeniškega delovanja je omeniti zlasti neprestano bljuvanje Matupija na Novi Gvineji (Papui). Ker njegovo delovanje resno ogroža novogvinejsko glavno mesto Rabani, je avstralska vlada odredila, naj se prebivalstvo tega mesta preseli v varnejši kraj Lae.

pregledom? V glavo mu je švignila »srečna« misel. Vzel je debelo gorjacho in se z njo lopnil po glavi, da se mu je takoj zvišala za več nego pol centimetra, čeprav seveda v obliki debele bunke.

Naslednji dan se je dal iznajdljivi Gino odnesti od strica in brata na nosilnici k zdravniškemu pregledu, na nosilnici malo zato, ker ga po vseh opisanih eksperimentih noge res niso držale pokonci, drugi pa tudi zato, ker se je bal, da bi se spet znižal, če bi opravil pot s svojimi nogami.

Toda navzlic vsemu so zdravniki ugotovili, da mu je manjkalo do višine, ki jo zahteva zakon, 8 mm, njegov postopek se tedaj ni bil obnesel. Zdravniki pa so bili bolj človeški od njega nego on sam. Upoštevali so njegove napore in njegove solze ter so mu dali rok šestih mesecev, da dopolni svojo postavo. Odredili so mu pa, da mora v tem času zrasti tako, kakor rasejo ljudje normalno, ne pa na račun natezanja in bunk.

Cigarete brez papirja

Dva mlada Madžara, malo znani igravec Tomas in še manj znani kemik Györky, sta postala na mah znameniti osebnosti, kajti sporočila sta, da je jima uspelo izumiti cigareto brez papirnega ovoja. Papirno cevko sta nadomestila z izredno tankim ovojem iz neke prozorne snovi. Ta izum je naletel med zdravniki na polno priznanje, a še bolj so ga pozdravili seveda kadilci sami. Izumitelja sta prodala stvar neki družbi onkraj oceana in tako bodo v kratkem najprova v Ameriki kadili cigarete brez papirja.

Natezalnica za naglo rast

Kdor bi hotel hitro zrasti, bi mu ne priporočali čudnega načina, ki si ga je izmislil 19-letni Gino Franceschini iz New Yorka.

Mladenci bi bil neskončno rad postal poklicni gasilec v tem mestu, čez teden dni bi moral k zdravniškemu pregledu in to je predstavljalo velikansko oviro njegovim stremljenjem. Ni bil sicer bolan, nasprotno, zdrav je bil kakor riba v vodi, toda za newyorške poklicne gasilce zahtevajo kot najmanjšo telesno višino 1 m 73 cm in Franceschinijevi postavi je manjkalo do tega baš centimeter. Kako bi premagal to sitno reč?

Z devetnajstim letom človek sicer še rase, toda ne tako hitro, da bi dosegel zaželjeno višino v enem tednu. Kaj si je izmislil mladi mož? Zgradil je neke vrste natezalnico, na katero se je privezal za roke, noge in vrat in ki jo je »poganjale« lahko sam, da mu je natezala postavu. Petdeset ur je vztrajal na tem mučilu, potem se je opotekel malodane zlomljen in zadavljen iz nje ter je ugotovil, da se je podaljšal za 1 cm. To je bil sicer uspeh, ki ga je navdajal z zadovoljstvom, pa ne s popolnim, saj mu je manjkalo še pol centimetra do predpisane dolžine. Kako bi preskočil še to oviro tik pred zdravniškim

Focaccia di riso per i padri al fronte — Riževa pogača za očete na fronti

Sotto la sorveglianza delle maestre i bambini di una scuola di Tokyo preparano la farina di riso per le focaccine che verranno mandate ai soldati giapponesi in Cina — Pod nadzorstvom svojih učiteljic pripravljajo otroci neke tokijske šole rižovo moko za pogače, ki jih bodo poslali japonskim vojakom na Kitajskem

Kulturni pregled

Rino Alessi začena sezono v Drami

Letos bo otvorila drama gledališko sezono z delom sodobnega italijanskega dramatika Rina Alessija.

Napisal je večje število gledaliških iger in sicer: zgodovinske drame »Katarina Medicejska«, »Savaonarola«, »La sete di Dio«, »Il conte Aquila« (to delo je bilo igrano tudi v Pragi) ter drame socialnega značaja: »La gata«, »Il caso dell' dottor Hirne«, »La scalata al potere«, »Il colore dell'anima«, »Il ramo e la radice«, »Un uomo di parte«, »Il ruolo degli avvocati«. Alessijevo ime je v Italiji istovetno s pojmom resničnega odrskega uspeha. Rino Alessi, ki je znan italijanski pisatelj, je ravnatelj tržaškega lista »Il Piccolo«.

Zgodovinsko ozadje Glavni lik v zgodovinskih snovi, ki si jo je izbral Alessi, za dramo, ki jo bomo videli pri nas, je Katarina de' Medici, slavna potomka florentinskih trgovcev. Ti so se povzpeli s svojo nenavadno bistroumnostjo in velikimi zmoglostmi v prve vrste florentinskih patricijev. Zavzeli so vodilna politična mesta, postali florentinski vladarji in cerkveni knezi.

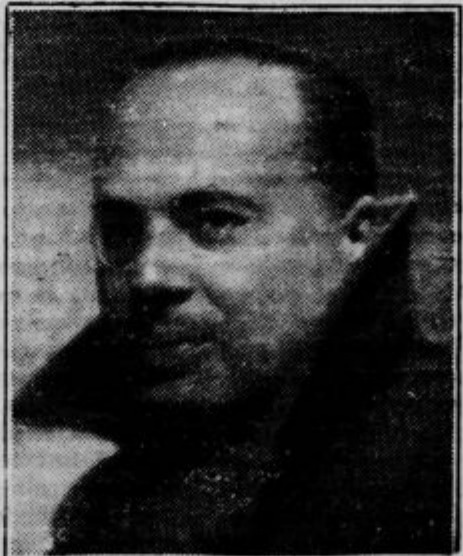
Katarina je bila nečakinja dveh papežev: Leona X. in Klementa VII. Poročila se je s francoskim kraljem Henrikom II., ob čigar strani je preživela kot kraljica zaradi svoje tekmovalke, lepe Diane de Poitiers, kraljeve ljubljence, veliko bridkih ur. Toda Katarina je zmagala v dvo-boju s svojo tekmovalko, ko mu je rodila naslednika. Henrik II. je padel v turnirju z grofom Montgomeryem. Katarini ni bilo do tega, kaj se zgodilo v kraljevi senjari.

kralj Karel IX., ki je bil naklonjen stranki kalvincev. Tej je načeloval francoski admiral Coligny. Drugi sin je bil Henrik Vibiški, vojvoda Anjeuvinske, kasneje poljski kralj, imenovan Henrik III. Bil je pripadnik katoliške stranke, ki jo je vodil vojvoda Henrik Guiski, katere-mu pa princ ni bil naklonjen, ker je stranka Guisov hlepela po francoskem prestolu. Prva Katarinina hči Izabela, je bila poročena s španskim kraljem Filipom II. Za drugo hčer, Margoto, pa se je nadejala Katarina zveze s španskim infantom don Carlosom. Toda do tega ni prišlo, kajti Margota je postala spricho izpremenjenih političnih konstelacij žena Henrika Navarskega, čigar mati navarska kraljica, Ivana Albrechtova, je bila kalvinistka. — Za sina Henrika je nameravala Katarina pridobiti Elizabeto Angleško za ženo, a se je tudi tej zvezi iz političnih razlogov odrekla. Katarina je bila kot vladarica vtelesen Machiavelijev »Vladar«. Kot potomka rodovine Medici je nosila že v krvi zameetek za tako vladarico, mimo tega pa je bila tudi vzgojena po machiavelističnih načelih, s katerimi si je utrdila njena rodbina moč vladanja in slavo. Priprilana o svoji zmoglosti vladanja, je vodila državniško politiko namesto svojega sina kralja Karla IX. V hudih nasprotstvih med strankama kalvincev in katolikov, je z vso državniško modrostjo in diplomacijo utrjevala prestol in skušala pomiriti sovraštvo, dokler ni končno uvidela, da mora žrtvovati eno izmed strank za mir v državi. To se je zgodilo v kraljevi senjari.

nejski noči, ki je osrednji konflikt Alessijeve drame.

Tresić-Pavičić o dramatik Rino Alessiju

Pesnik in pisatelj dr. Tresić-Pavičić, je napisal obširno knjigo o dramatik Rino Alessiju z naslovom: »Alessijevo gledališče«. V nji je podal vsebino njegovih iger ter zanimivo in zelo posrečeno karakteristiko njegovega dela. To pomembno študijo je prevedel v italijanščino prof. Umberto Urbani.

Rino Alessi

Tresić-Pavičić se v svoji knjigi priznava, da je na način, ki si ga je izbral Alessi pri uporabi zgodovinske snovi, češ da jo uporablja, ne da bi se suženjsko oklepal zgodovine, vendar pa je nikjer ne potrjuje, temveč jo zna prilagoditi (glede prostora in strnitve časa) zahtevam odra. Prav tako hvali tudi zasnovo daja-

Torpedinere e dragamine tedeschi — Nemške torpedovce in minolovce

accompagnano un sommergibile in altro mare — spremljajo podmornico na Visoko morje

Vojna ortopedija

Dom »Oskarja-Helene« v Berlinu je ena največjih nemških vojnih bolnic, ki jo vodi znameniti ortoped prof. L. Kraus. Ta učnjak posveča danes vse svoje sile, da bi izvečal in vrnil življenju vojne poškodovance, ki so utrpeli amputacije. V tej bolnišnici opravljajo najtežje operacije s pogosto naravnost čudežnim uspehom. Nemčija hoče odpraviti junaško, toda obenem nesrečno kasto »vojnih invalidov«. Nihče, ki je s svojo krvjo pripomogel k uspehom naroda, naj bi se za ostanek svojega življenja ne čutil fizično in moralno v slabšem položaju zavoljo svojih okvar.

V parku Doma Oskarja-Helene vidimo zato jahati ali balinacati može, ki so jim morali odrezati eno nogo ali celo obe. Posebno jahalni sport ima velik vpliv na živčna središča ranjencev, ker jim vrača oblast nad gibi ter prepričuje, da gre tudi tako, samo če ima človek dovolj po-

guma in dobre volje. Moža, ki so jim odrezali roke, usposablja, da morejo uporabljati ostanke uda kot občutljive »prste«. Rane na kolenih, ki so nekoč pomenile hromost, ozdravljajo popolnoma. V večini primerov se morjo ti vojaki vrniti prejšnjemu poklicu, a v bolj redkih primerih, da to ni mogoče, jih v bolnišnici sami izšolajo za kakšno drugo, njim primerno delo. Najboljši nemški kirurgi posvečajo danes svoje znanje in svojo spretnost za zdravljenje vojnih ranjencev in poškodovancev in so odkrili ter izumili premnogo izpopolnitvev in kirurških in ortopedskih postopkov, ki so pogosto naravnost čudežni.

Il campione svedese Stolz — švedski prvak Stolz

vincitore nel torneo europeo degli scacchi a Monaco di Baviera — zmagovalac na wropskem šahovskem turnirju v Monakovu

A NEKDOTA

K slikarju Lenbachu je prišla bogata, malo domišljava in nič kaj lepa dama. »Gospod profesor,« je dejala, »rada bi, da bi me slikali, slika pa naj bi bila podobna in lepa.«

Lenbach je odvrnil: »Milostiva, tega se že morate odločiti za to ali za ono!«

VSAK DAN ENA

Dolgočasni gost: »Če bi imel denar, bi odpotoval daleč stran!«
»Prištedila sem 10 lir — kako daleč, mislite, bi mogel s tem odpotovati?«

Koncert na dveh klavirjih

Po lepem uspehu, ki sta ga dosegli naši pianisti profesorici ge. Marta Osterc-Valljalo in Silva Hrašovec v prejšnji sezoni s koncertom na dveh klavirjih, sta uveljavili nov program. V sredo zvečer sta ga izvajali na koncertu v mali filharmonični dvorani, ki jo je občinstvo do malega zasedlo.

Koncert je uvedla Bachova Sonata v G-duru. Skladba take življenjske sile, kakor se pretaka in žubori skozi to sonato, je bila posebno srečen začetek koncerta, ki je s svojimi tehničnimi nalogami tolikanj zavzel obe pianistki. Že tu se je pokazala znatna uskladenost partnerice, zlasti njuno bolj ali manj uspešno stremljenje po vorni interpretaciji Bacha, ter njuna občina vigranost.

Bachu so sledile Knorrove »Variacije in fuga na rusko narodno pesem«. Na motivu znane »A juhnem« zgrajena kompozicija razpleta z znatno invencioznostjo fantazijske možnosti tega muzikalnega navdiha in vsebuje čbilo zanimivosti in za dobrega pianista posebno zabavnih glasbenih momentov. Tu kakor v Busonijevem temperamentnem »Mozartovem koncertnem duo« se je pokazalo, da sta sodelujoči pianistki v veliki meri kos zastavljenim nalogam. Sporedno so zaključile Arenskega Silhuete. slikajoče učenjaka, koketo, harlekina, sanjača in pisalko — ljubezive pripovedne skladbe, ki z lahkoto ustvarjajo v poslušalcu muzikalne podobe in ga osvajajo s svojo neposrednostjo.

Tehnično zrelo, interpretacijsko dokaj dogmno in čustveno sveže »zvajanje obih pianistek je vzbudilo pri občinstvu odobravanje

